

Bruxelles, 27. veljače 2025.
(OR. en)

6515/25

COMPET 89
IND 49
EMPL 67
SOC 98
ECOFIN 208
POLCOM 39
FIN 239
FISC 38
ENV 101
CLIMA 45
ENER 36
ATO 6
MAP 2
RECH 69
RC 9

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	27. veljače 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.:	COM(2025) 85 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 85 final.

Priloženo: COM(2025) 85 final

Bruxelles, 26.2.2025.
COM(2025) 85 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost

1. Uvod

Europska industrijska baza važan je dio našeg identiteta i neophodna za našu konkurentnost. Naš kontinent ima bogatu industrijsku baštinu. Naše su industrije već desetljećima na čelu tehnološkog napretka. Potaknule su gospodarski rast i održale naš socijalni model. Sada im je potrebna obećavajuća budućnost, a Europa je sa svojim brojnim prednostima pravo mjesto: tu se nalaze talenti, poduzetnici, vlasnici poduzeća, radnici i potrošači. Može poticati inovacije i oblikovati globalni napredak. Ima uspješno socijalno tržišno gospodarstvo koje se temelji na predvidljivom pravnom okruženju. Bez jake industrijske komponente ne postoji otporno gospodarstvo.

Međutim, Europa se bori sa sve većim geopolitičkim napetostima, sporim gospodarskim rastom i tehnološkom konkurencijom. U ovom novom dobu jasno je da je strategija za konkurentnost i dekarbonizaciju i sigurnosni imperativ. EU mora istovremeno rješavati tri hitna problema: klimatsku krizu i njezine posljedice, pitanje konkurentnosti i gospodarsku otpornost. Kako je navedeno u Draghijevu izvješću¹ i u kompasu konkurentnosti², politike dekarbonizacije snažan su pokretač rasta ako su dobro integrirane s industrijskim, tržišnim, gospodarskim i trgovinskim politikama. Naše industrije, posebno one koje su izložene visokim cijenama energije i žestokoj globalnoj konkurenciji, suočavaju se s egzistencijalnim izazovima. Postoji rizik da će naš rast produktivnosti nadmašiti druge velike sile. Zbog toga je potrebno hitno djelovati.

Europi je zato potreban transformacijski poslovni plan. Plan za čistu industriju objedinjuje djelovanje u području klime i konkurentnost u okviru jedne sveobuhvatne strategije rasta. Njime se istodobno na cijelom kontinentu nastoji ubrzati dekarbonizacija, reindustrijalizacija i inovacije, čime se jača i otpornost Europe. Plan mora europskoj industriji predstaviti učinkovitiji poslovni model za velika klimatski neutralna ulaganja u energetske intenzivne industrije i čistu tehnologiju.

Cilj nam je povećati održivu i otpornu proizvodnju u Europi. Europa je uspostavila ambiciozan okvir za dekarbonizaciju svojeg gospodarstva do 2050. Nastavit će se kretati prema tom cilju, među ostalim u okviru prijelaznog cilja smanjenja neto emisija stakleničkih plinova za 90 % do 2040. Taj okvir može poticati konkurentnost jer poduzećima i ulagačima pruža sigurnost i predvidljivost. To će se postići ohrabrivanjem konkurentnih proizvođača koji putem inovacija potiču dekarbonizaciju, stvaraju kvalitetna radna mjesta i doprinose našoj otvorenoj strateškoj autonomiji, uz potpuno poštovanje i primjenu načela tehnološke neutralnosti za države članice, prema potrebi.

Posebna pozornost posvetit će se dvama usko povezanim sektorima. Prvo, **energetski intenzivnim industrijama**, kojima je potrebna hitna potpora za dekarbonizaciju, elektrifikaciju i suočavanje s visokim troškovima energije, nepoštenom globalnom konkurencijom i složenim propisima, što šteti njihovoj konkurentnosti. Drugo, **sektoru čistih tehnologija**, koji je u središtu buduće konkurentnosti i neophodan je za industrijsku transformaciju, kružnost i dekarbonizaciju. Nužno je djelovati kako bismo postigli ciljeve klimatske neutralnosti, apsorbirali emisije i održali otpornost vodoopskrbe te osigurali da

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059.

² COM(2025) 30.

možemo stvoriti europske tehnologije budućnosti s kontinuiranom sposobnošću pružanja rješenja.

Kružnost će biti prioritet. Ona je ključna za maksimalno povećanje ograničenih resursa EU-a, smanjenje ovisnosti i jačanje otpornosti. Njome se smanjuje otpad, troškovi proizvodnje i emisije CO₂ te se stvara održiviji industrijski model koji koristi okolišu i povećava gospodarsku konkurentnost. Cilj je plana za čistu industriju da EU do 2030. postane svjetski predvodnik u kružnom gospodarstvu.

Za uspješan novi europski industrijski ekosustav rasta i blagostanja bitno se odmaknuti od tradicionalnih izoliranih rješenja i promatrati cijeli lanac vrijednosti. Postoji šest poslovnih pokretača: 1. priuštiva energija, 2. vodeća tržišta, 3. financiranje, 4. kružnost i pristup materijalima, 5. globalna tržišta i međunarodna partnerstva te 6. vještine. Trebalo bi ih dopuniti mjerama o horizontalnim čimbenicima koji su potrebni za konkurentno gospodarstvo kao što su: smanjenje birokracije, potpuno iskorištavanje opsega jedinstvenog tržišta, među ostalim postupnom integracijom zemalja kandidatkinja, poticanje digitalizacije, ubrzavanje uvođenja inovacija, promicanje kvalitetnih radnih mjesta i bolja koordinacija politika na razini EU-a i nacionalnoj razini.

Plan za čistu industriju dokaz je predanosti EU-a klimatskim ciljevima i industriji nudi jasne poslovne poticaje za dekarbonizaciju Europe. Europska industrijska baza važna je za naše blagostanje i konkurentnost. Predložene mjere rezultat su aktivnog angažmana čelnika industrije, socijalnih partnera i civilnog društva u okviru Deklaracije iz Antwerpena o europskom industrijskom planu i dijaloga o čistoj tranziciji³. Naši su prijedlozi izravno prilagođeni njihovim potrebama. **U ovom presudnom trenutku za europsku industriju** cilj je plana za čistu industriju otvoriti novo poglavlje europske industrijske povijesti definirano rastom, otpornošću i vodećim položajem na svjetskoj sceni.

2. Pristup priuštivoj energiji

Budući da su prosječne cijene energije u Europi više od cijena naših trgovinskih partnera, osiguravanje priuštive energije ključan je uvjet za konkurentnost naše industrije, posebno za energetske intenzivne sektore. **Pristup priuštivoj energiji stoga je temelj plana za čistu industriju.**

Ovisnost Europe o uvezenim fosilnim gorivima glavni je uzrok tih viših i nestabilnijih cijena energije. Tu su situaciju pogoršali nedavna energetska kriza i ruska upotreba opskrbe plinom kao oružja. Trenutačna geopolitička i tržišna nesigurnost povećavaju troškove ulaganja koji utječu na potrošače.

Osim toga, veća strukturna neučinkovitost elektroenergetskog sustava povećava i troškove energije i utječe na račune za energiju europskih industrija. Nedovoljna interkonekcija i mrežna infrastruktura te ograničena integracija energetskog sustava i slaba fleksibilnost otežavaju daljnju integraciju jeftinijih dekarboniziranih izvora energije i ograničavaju otpornost EU-a na prijetnje. Digitalizacija, uključujući pametne mreže koje se temelje na umjetnoj inteligenciji i praćenje energije na temelju interneta stvari, bit će neophodna za osiguravanje integracije energetske sustava, podupiranje upravljanja mrežom u stvarnom vremenu, poboljšanje fleksibilnosti potražnje i omogućivanje prediktivnog održavanja kritične infrastrukture. **EU**

³ COM(2024) 163 final.

mora napredovati prema elektrifikaciji i potpuno integriranom jedinstvenom energetskeom tržištu.

Kako bismo smanjili troškove energije u EU-u, moramo ubrzati elektrifikaciju i prelazak na čistu energiju proizvedenu na domaćem tržištu, dovršiti svoje unutarnje energetske tržište s fizičkim interkonekcijama i učinkovitije upotrebljavati energiju. Moramo ostvariti istinsku energetske uniju koja koristi svima. U tu je svrhu danas donesen **akcijski plan za priuštivu energiju**⁴. Uključuje mjere za kratkoročno smanjenje računa za energiju za industrije, poduzeća i kućanstva, uz istodobno ubrzavanje potrebnih strukturnih reformi.

U suradnji s državama članicama i privatnim sektorom akcijski plan imat će transformativni učinak, pri čemu će se uzeti u obzir načelo tehnološke neutralnosti. Većina akcijskog plana provest će se već 2025. Prenošenjem koristi od jeftinije energije na krajnje korisnike poduprijet će se poslovni model industrije za ulaganje u elektrifikaciju i dekarbonizaciju. Ulagači također žele sigurnost. Nacionalni energetske i klimatske planovi temeljni su alat za postizanje ciljeva EU-a i potporu strateških ulaganja. Nadalje, nacionalne strategije država članica za postizanje klimatske i energetske ciljeva za 2030. trebalo bi bez odgode pretvoriti u konkretne mjere.

U akcijskom planu tri vodeće inicijative posebno su važne za industriju: 1. smanjenje računa za energiju, 2. ubrzavanje uvođenja čiste energije i elektrifikacije dovršenim interkonekcijama i mrežama i čista proizvodnja, te 3. osiguravanje funkcionalnih tržišta plina.

2.1. Smanjenje računa za energiju

Prvi korak prema smanjenju troškova opskrbe električnom energijom su potpuna provedba reformi uvedenih nedavno donesenim modelom tržišta električne energije⁵ i promicanje energetske učinkovitosti. Brzo povećanje broja ugovora o kupnji energije, uključujući prekogranične ugovore o kupnji energije, i ugovora za kompenzaciju razlike važno je kako bi proizvodnja čiste energije postala privlačnija industrijskim korisnicima, a računi za konačnu energiju manje ovisni o nestabilnim fosilnim gorivima na kratkoročnim tržištima.

Provedbu ugovora o kupnji energije moglo bi se bolje poduprijeti. **Komisija danas s Europskom investicijskom bankom (EIB) pokreće pilot-program za korporativne ugovore o kupnji energije** u okvirnom iznosu od 500 milijuna eura. U okviru tog pilot-projekta EIB će pružiti protujamstvo za dio ugovora o kupnji energije koje su sklopila poduzeća, po mogućnosti MSP-ovi i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije te energetske intenzivne industrije, za dugoročnu kupnju proizvodnje električne energije. U skladu s pristupom primijenjenim u modelu tržišta električne energije Komisija će surađivati s EIB-om kako bi se ugovori o kupnji energije promicali na tehnološki neutralan način. **EIB će uvesti i „paket za proizvodnju mreža”** za europski lanac opskrbe kako bi se proizvođačima mrežnih komponenti pružila protujamstva u okvirnom iznosu od najmanje 1,5 milijardi eura. U okviru tog paketa tim će se poduzećima pružiti potrebna sigurnost za povećanje proizvodnje. Grupa EIB-a nastavit će ubrzavati ulaganja u energiju, kao što je to nedavno učinila u okviru plana REPowerEU.

⁴ COM(2025) 79 final.

⁵ Direktiva (EU) 2024/1711, Uredba (EU) 2024/1747.

Komisija će do lipnja 2025. pojednostavniti pravila o državnim potporama kako bi se ubrzalo uvođenje energije iz obnovljivih izvora, provela dekarbonizacija industrije i osigurali dostatni kapaciteti za proizvodnju čistih tehnologija u Europi⁶. Uz potpuno priznavanje prava država članica da odluče o svojoj kombinaciji izvora energije, Komisija će ocijeniti državne potpore za nuklearne opskrbne lance i tehnologije u skladu s Ugovorom i s obzirom na tehnološku neutralnost. **Komisija će državama članicama pružiti smjernice o tome kako izraditi ugovore za kompenzaciju razlike**, uključujući njihovu moguću **kombinaciju s ugovorima o kupnji energije**, u skladu s pravilima o državnim potporama. Istovremeno će donijeti nova **pravila o prekograničnoj dugoročnoj dodjeli kapaciteta** do 2026. Navedena će pravila dodatno podržati velike industrijske potrošače da osiguraju proizvodnju električne energije koja im je potrebna za rad. To će doprinijeti i razvoju dugoročnih tržišta i sigurnijoj dugoročnoj opskrbi električnom energijom. Nadalje, Komisija će zatražiti mišljenja država članica o instrumentu fleksibilnosti za čistu električnu energiju koji se temelji na ugovorima o kupnji energije i o predanosti industrije potrošnji čiste električne energije, pri čemu će osmisлити instrument tako da se u dovoljnoj mjeri ograniče rizici od narušavanja tržišnog natjecanja i utrka za subvencije na jedinstvenom tržištu, kako je propisano pravilima o državnim potporama.

Industrijski potrošači imaju velik potencijal da prilagode potražnju opskrbi jeftinom čistom energijom i troše više kad su cijene niske, a manje kad su visoke. Pružanje proizvoda prilagođenih potrebama raznih industrijskih i drugih potrošača moglo bi omogućiti industrijama da na dobrovoljnoj osnovi neposredno uštede na svojim računima za energiju. Komisija će do četvrtog tromjesečja 2025. izraditi **smjernice za države članice i trgovce na malo za promicanje naknade za fleksibilnost u maloprodajnim ugovorima**.

Države članice najprije bi trebale hitno zaključiti pregovore o Direktivi o oporezivanju energije⁷ kako bi porezni okvir bio povoljniji za elektrifikaciju, a ne za upotrebu fosilnih goriva. Kako bi se industriji pružila kratkoročna pomoć, posebno energetske intenzivnoj industriji koja ulaže u dekarbonizaciju, države članice također bi trebale sniziti razine oporezivanja električne energije i ukinuti pristojbe kojima se financiraju politike koje nisu povezane s energijom. Direktiva o oporezivanju energije omogućuje smanjenje oporezivanja električne energije na nulu za energetske intenzivne industrije. U tom će pogledu **Komisija izdati preporuku o tome kako učinkovito sniziti razine oporezivanja na troškovno učinkovit način**. Kad je riječ o naknadama za upotrebu mreže, Komisija će donijeti **preporuku i smjernice o usklađenom osmišljavanju tarifnih metodologija** za naknade za upotrebu mreže te, uzimajući u obzir njihovu učinkovitost, predložiti novo zakonodavstvo.

Učinkovit mrežni sustav osigurava protok energije od mjesta proizvodnje do mjesta gdje je potrebna tako da svi imaju koristi od energije po najpovoljnijoj cijeni. Komisija će predložiti **paket mjera za europsku mrežu** kako bi, među ostalim, pojednostavnila transeuropske energetske mreže, osigurala prekogranično integrirano planiranje i isporuku projekata, posebno u vezi s interkonekcijskim vodovima, pojednostavnila izdavanje dozvola, poboljšala planiranje distribucijske mreže, potaknula digitalizaciju i inovacije te povećala vidljivost i određivanje prioriteta potreba za opskrbom u proizvodnji, među ostalim na temelju mjera iz akcijskog plana za mreže.

⁶ Za više pojedinosti vidjeti odjeljak 4.3.

⁷ COM(2021) 563 final.

Budući da se općenito očekuje da će prirodni plin i dalje biti glavni čimbenik u određivanju cijena električne energije u EU-u u narednim godinama, Komisija je spremna poduprijeti države članice u osmišljavanju mjera državne potpore. Time bi se državama članicama omogućilo da se uhvate u koštac s ekstremnim porastom cijena i izvanrednim cjenovnim okruženjem te da visoke cijene plina odvoje od cijena električne energije na temelju dokazanih modela u izvanrednim situacijama.

2.2. Ubrzavanje uvođenja čiste energije i proizvodnje

Energetski intenzivnim industrijama potrebna je stabilna i sigurna opskrba čistom i priuštivom energijom. **Nužno je skratiti vrijeme potrebno za izdavanje dozvola za uvođenje mreže, skladištenje energije i projekte u području obnovljivih izvora energije.** Međutim, dosad je samo sedam država članica izvijestilo da je potpuno prenijelo pojednostavnjena pravila o izdavanju dozvola iz nove Direktive o energiji iz obnovljivih izvora. Učinak na uvođenje u tim zemljama bio je jasan i pozitivan. Sve države članice trebale bi u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti tu priliku jer će se time u sustav uvesti jeftinija električna energija. Komisija će odmah poduprijeti države članice u prenošenju i provedbi postojećeg zakonodavstva o izdavanju dozvola za energiju. Razmijenit će primjere najbolje prakse i preporuke te pokrenuti dijalog o provedbi izdavanja dozvola za energiju.

Dugotrajni postupci izdavanja dozvola također su velik problem za energetski intenzivne industrije koje se žele elektrificirati. Zbog toga će Komisija u predstojećem **aktu o ubrzavanju dekarbonizacije industrije predložiti konkretne mjere za uklanjanje uskih grla u izdavanju dozvola povezanih s pristupom industrije energiji i dekarbonizacijom industrije**, uz istodobno zadržavanje mjera zaštite okoliša i zaštitu zdravlja ljudi. Te će se mjere temeljiti na iskustvu stečenom u okviru Hitne uredbe o izdavanju dozvola⁸, Direktive o energiji iz obnovljivih izvora⁹, Uredbe o TEN-E-u¹⁰, Akta o kritičnim sirovinama¹¹ i Akta o industriji s nultom neto stopom emisija¹². Za određena unaprijed definirana područja za brži razvoj i u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa izdavanje dozvola može se ubrzati mjerama kao što su prešutna odobrenja za određene administrativne odluke u postupku izdavanja dozvola ako to načelo postoji u nacionalnom pravnom sustavu i jedinstvene kontaktne točke za razvojne programere.

Digitalizacija ima važnu ulogu u postupku izdavanja dozvola. Može ubrzati postupke i osigurati veću predvidljivost rokova. Komisija će dodatno poticati upotrebu podatkovnih prostora, svemirskih podataka i usluga EU-a te umjetne inteligencije kako bi se osiguralo da nacionalna tijela koja olakšavaju donošenje odluka mogu lako pristupiti raznim skupovima podataka, uključujući geološko i prostorno mapiranje i mapiranje prirodnih ekosustava ili podatke o emisijama.

⁸ Uredba Vijeća (EU) 2022/2577.

⁹ Direktiva (EU) 2023/2413.

¹⁰ Uredba (EU) 2022/869.

¹¹ Uredba (EU) 2024/1252.

¹² Uredba (EU) 2024/1735.

2.3. Osiguravanje dobrog funkcioniranja učinkovitih tržišta plina

Cijena uvezenog prirodnog plina izravno utječe na cijene plina i električne energije u EU-u. Kako bi se smanjila nestabilnost cijena i špekulacija, tržišta moraju pravilno funkcionirati. Potpuni regulatorni nadzor i bliska suradnja energetske i financijske regulatora potrebni su kako bi se spriječilo manipuliranje tržištem i otklonile sve moguće rupe u zakonu povezane s nedostatkom transparentnosti, asimetrijom informacija i rizikom od tržišne koncentracije.

Početkom mjeseca Komisija je osnovala **radnu skupinu za tržište plina radi sveobuhvatnog nadzora tržišta prirodnog plina u EU-u** i, prema potrebi, poduzimanja mjera kako bi se osiguralo njihovo optimalno funkcioniranje i spriječile poslovne prakse kojima se narušava tržišno određivanje cijena, na temelju iskustva stečenog tijekom energetske krize. Komisija će pokrenuti opsežno savjetovanje s dionicima radi procjene potrebe za daljnjim zakonodavnim izmjenama kako bi se osigurao potpun i neometan regulatorni nadzor, uskladila i ojačala pravila o energiji i financijskom tržištu (MiFID/REMIT¹³) te smanjilo administrativno opterećenje poduzeća koja trguju na financijskim tržištima energije (jedinствено izvješćivanje). Obuhvatit će razne aspekte regulatornog okvira¹⁴, zajednički nadzorni pristup energetske i financijske regulatora te stvaranje zajedničke usklađene baze podataka svih relevantnih tržišnih podataka s punim pristupom svim regulatornim tijelima. Dostavit će izvješće do četvrtog tromjesečja 2025.

Osim toga, bolja koordinacija među državama članicama i fleksibilnije krivulje punjenja, uz potporu Komisije, mogu doprinijeti smanjenju opterećenja sustava i sprečavanju narušavanja tržišta povezanog s **ponovnim punjenjem zaliha plina**, čime se podupire ponovno punjenje u boljim uvjetima nabave i sigurnost opskrbe.

Vodeće mjere – pristup priuštivoj energiji i infrastrukturi	Rok
Aksijski plan za priuštivu energiju	prvo tromjesečje 2025.
Pilot-projekt EIB-a u okviru kojega se nude financijska jamstva za otkupljivače ugovora o kupnji energije, s naglaskom na MSP-ovima i energetske intenzivnoj industriji	drugo tromjesečje 2025.
Zakonodavni prijedlog o produljenju Uredbe o skladištenju plina	prvo tromjesečje 2025.
Okvir za državne potpore u sklopu plana za čistu industriju	drugo tromjesečje 2025.
Preporuka o naknadama za upotrebu mreže	drugo tromjesečje 2025.
Akt o ubrzavanju dekarbonizacije industrije: <ul style="list-style-type: none">• ubrzavanje izdavanja dozvola za industrijski pristup energiji i dekarbonizaciju industrije	četvrto tromjesečje 2025.

¹³ Uredba (EU) 2011/1227; Direktiva (EU) 2014/65.

¹⁴ Uključujući parametre kojima se uređuje primjena takozvanog izuzeća za pomoćne aktivnosti, pravila o sustavima za prekid trgovanja i ograničenjima pozicija, zahtjeve koji se primjenjuju na mjesta trgovanja i sudionike na tržištu, kao i određene aspekte funkcioniranja promptnih tržišta (npr. primjenu zahtjeva sličnih onima iz financijskih pravila za promptne burze energije).

Preporuka o oporezivanju energije	četvrto tromjesečje 2025.
Smjernice o izradi Ugovora za kompenzaciju razlike, među ostalim o kombiniranju ugovora za kompenzaciju razlike i ugovora o kupnji energije	četvrto tromjesečje 2025.
Smjernice za promicanje naknade za fleksibilnost u maloprodajnim ugovorima	četvrto tromjesečje 2025.
Paket za europske mreže	prvo tromjesečje 2026.
<p>Ključan pokazatelj uspješnosti – povećanje stope elektrifikacije u cijelom gospodarstvu s 21,3 % na 32 % 2030.¹⁵</p> <p>Ključan pokazatelj uspješnosti – instaliranje 100 GW kapaciteta za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora svake godine do 2030.¹⁶</p>	

3. Vodeća tržišta: poticanje čiste ponude i potražnje

Za izgradnju poslovnog modela za dekarbonizirane proizvode potrebne su i konkretne mjere na strani potražnje. Poduzeća će provesti potrebna ulaganja samo ako su sigurna da postoji tržište za njihove proizvode.

Plan za čistu industriju stvorit će uvjete za nastanak te potražnje. Stvaranje vodećih tržišta za europske čiste tehnologije i proizvode poboljšat će položaj EU-a kao globalnog predvodnika u prelasku na čistu energiju. Plan će povećati i konkurentnost EU-a u ključnim čistim sektorima, čime će se pružiti jamstva za održivu proizvodnju čistih proizvoda i zapošljavanje. Vodeća tržišta potiču ekonomiju razmjera, smanjuju troškove i čine održive alternative dostupnijima potrošačima i poduzećima. Ta povećana potražnja potiče industrije da ubrzaju prelazak na čišće i kružnije metode proizvodnje, čime se povećavaju koristi za okoliš i gospodarstvo.

Novim mjerama dopunjuje se provedba dugogodišnjeg cilja EU-a da se stvori tržište za uhvaćeni ugljik. Provedbom strategije industrijskog upravljanja ugljikom¹⁷ izgradit će se poslovni model za to trajno uklanjanje ugljika kako bi se nadoknadile preostale emisije iz sektora u kojima ih je teško smanjiti, među ostalim u kontekstu preispitivanja Direktive o ETS-u¹⁸ 2026. Razvit će se mjere za priznavanje upotrebe uhvaćenog ugljika u širem rasponu proizvoda i sprečavanje dvostrukog računanja ugrađenih emisija ugljika ako se spaljivanje otpada uključi u sustav EU-a za trgovanje emisijama (ETS). Osim toga, Komisija će poduprijeti ubrzavanje razvoja i uvođenja malih modularnih reaktora.

3.1. Necjenovni kriteriji u javnoj nabavi i poticaji za privatnu kupnju

Politike javne nabave učinkovit su instrument za prevladavanje prepreka ulasku na tržište i podupiranje održivih i otpornih industrijskih ekosustava, radnih mjesta i stvaranja vrijednosti

¹⁵ Podaci Eurostata, prikazani u SWD(2025) 11 final.

¹⁶ Eurostat:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_inf_epc__custom_15272393/default/table?lang=en.

¹⁷ COM(2024) 62 final: U tu svrhu države članice morat će projekte hvatanja prepoznati kao strateške projekte u kontekstu provedbe Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, a od naftnih i plinskih poduzeća zahtijevat će se da do 2030. osiguraju kapacitet za skladištenje od 50 milijuna tona CO₂.

¹⁸ Direktiva (EU) 2023/959.

u EU-u. Ciljanim mandatima i necjenovnim kriterijima za zahtjeve u pogledu održivosti, otpornosti i sadržaja koji potječe iz EU-a i koji je u skladu s međunarodnim pravnim obvezama Unije nacionalna potrošnja može se uskladiti sa širim programom EU-a za dekarbonizaciju i konkurentnost, čime se osigurava da se javnom potrošnjom ostvaruju koristi za inovacije, održivost, blagostanje i otvaranje visokokvalitetnih radnih mjesta. To bi bio i jasan poticaj proizvođačima da povećaju održivu i otpornu proizvodnju.

U aktu o ubrzavanju dekarbonizacije industrije uvest će se kriteriji otpornosti i održivosti kako bi se potaknula čista europska opskrba energetske intenzivnih sektora. Tim će se kriterijima (npr. kriteriji čistoće, otpornosti, kružnosti, kibernetičke sigurnosti) povećati potražnja za čistim proizvodima proizvedenima u EU-u na temelju iskustva s Aktom o industriji s nultom neto stopom emisija za čistu tehnologiju, promicati inovacije te okolišni i socijalni standardi EU-a te osigurati jednaki uvjeti. Tako bi se mogla proširiti primjena necjenovnih kriterija na proračun EU-a, nacionalne programe potpore te javnu i privatnu nabavu u korist energetske intenzivnih industrija¹⁹.

Osim te kratkoročne mjere Komisija će 2026. iznijeti prijedlog za reviziju okvira za javnu nabavu. To će omogućiti utvrđivanje kriterija održivosti, otpornosti i davanja prednosti europskim proizvodima u javnoj nabavi EU-a za strateške sektore. Revizijom će se konsolidirati i pojasniti interakcije među odredbama o javnoj nabavi u raznim zakonodavnim aktima kako bi se javnim naručiteljima pojednostavnila njihova primjena. Sve razine uprave, od nacionalne do lokalne, trebale bi moći upotrebljavati kriterije. Ti će se kriteriji proširiti i kako bi se potaknula privatna nabava mjerama kao što su standardne vrijednosti emisija CO₂ koje se temelje na životnom ciklusu.

Privatna nabava može znatno utjecati na potražnju. Kao što je već slučaj u drugim regijama svijeta i kako je preporučeno u Draghijevu izvješću, Komisija će procijeniti kako uključiti zahtjeve i necjenovne kriterije u relevantno zakonodavstvo o proizvodima, kao što su niskougljični čelik, obnovljivi izvori energije ili održive baterijske ćelije za automobile i korporativne vozne parkove te građevinski propisi. Mora postojati jasna veza između poticaja za dekarbonizaciju i nastojanja industrije u pogledu kružnosti. Označivanje industrijskih proizvoda je u kombinaciji s odgovarajućim poticajima učinkovit alat za ubrzanje prelaska na dekarboniziranu proizvodnju i osiguravanje da proizvođači mogu ostvariti korist od „zelene premije” i dobiti povrat svojih ulaganja u dekarbonizaciju. Povezivanje te oznake s javnom nabavom potaknut će proizvođače da je upotrebljavaju.

Akt o ubrzavanju dekarbonizacije industrije predviđa izradu dobrovoljne oznake o intenzitetu ugljika industrijskih proizvoda, pri čemu neće biti udvostručavanja, na temelju jednostavne metodologije s podacima iz ETS-a i metodologije CBAM-a. To bi trebao biti temelj za daljnje sudjelovanje u međunarodnom radu na mjerenju intenziteta ugljika. Radi što bržeg napredovanja Komisija će 2025. započeti s čelikom. Pristup će se temeljiti na postojećim izvješćima industrije. U skladu s Uredbom o građevnim proizvodima²⁰ izradit će se oznaka za cement, a uskoro će se podnijeti zahtjev za normizaciju. Takve oznake omogućit će industrijskim proizvođačima da utvrde intenzitet ugljika u svojoj industrijskoj proizvodnji i iskoriste ciljne poticaje, npr. za čisti čelik. Osim toga, i države članice mogle bi ih upotrebljavati za osmišljavanje poreznih poticaja i drugih programa potpore u skladu s pravilima o državnim potporama.

¹⁹ Vidjeti banku za dekarbonizaciju industrije.

²⁰ Uredba (EU) 305/2011.

Komisija će istodobno nastaviti raditi na **izradi sveobuhvatnih procjena životnog ciklusa** na temelju dobrovoljne oznake iz akta o ubrzavanju dekarbonizacije industrije, prema potrebi. Zahvaljujući postojećem zakonodavstvu (npr. Uredba o ekološkom dizajnu za održive proizvode²¹, Uredba o građevnim proizvodima i sektorsko zakonodavstvo kao što su propisi o baterijama ili zgradama) oznake će koristiti i potrošačima koji će moći vidjeti ugljični otisak relevantnih proizvoda.

Kako bi se ojačali ti poticaji za dekarbonizaciju potrebno je riješiti i problem umnožavanja u EU-u i na međunarodnoj razini raznih metodologija za obračun ugljika, koje uzrokuju zbunjenost među poduzećima iz EU-a koja predvode razvoj čistih proizvoda. Komisija će raditi na **pojednostavnjenju i usklađivanju metodologija za obračun ugljika** te do četvrtog tromjesečja 2025. utvrditi prioriteta područja i moguće načine za pojednostavnjenje, usklađivanje i pouzdanu verifikaciju.

3.2. Promicanje uvođenja vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika

Vodik ima središnju ulogu u dekarbonizaciji energetskog sustava EU-a, posebno u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije i u kojima elektrifikacija još nije održiva opcija. Jasan regulatorni okvir od ključne je važnosti. **Komisija će stoga u prvom tromjesečju 2025. donijeti delegirani akt o niskougljičnom vodiku** kako bi se na pragmatičan način pojasnila pravila za proizvodnju niskougljičnog vodika i ulagačima pružila sigurnost.

Kako bi se smanjili rizici povezani s proizvodnjom vodika u EU-u i ubrzalo njegovo uvođenje, Komisija će u trećem tromjesečju 2025. objaviti treći poziv u okviru banke za vodik s proračunom do 1 milijarde eura i potaknuti države članice da se koriste platformom Komisije za dražbe kao uslugu, primjerice olakšavanjem upotrebe nepotrošenih sredstava EU-a.

Nadalje, pokretanjem mehanizma za vodik u okviru europske banke za vodik u drugom tromjesečju 2025. mobilizirat će se i povezati otkupljivači i dobavljači, omogućujući sudionicima pristup instrumentima za financiranje i smanjenje rizika kako bi se olakšalo agregiranje potražnje otkupljivača za vodikom i gorivima dobivenima iz vodika u industrijskim sektorima i prometu koje je teško dekarbonizirati, npr. u pomorskom i zrakoplovnom sektoru.

Kako bi pripremila preispitivanje delegiranog akta o obnovljivim gorivima nebiološkog podrijetla, Komisija pokreće studiju za procjenu djelotvornosti okvira za vodik i utvrđivanje mogućih prepreka za veću upotrebu vodika iz obnovljivih izvora. Komisija uz to kontinuirano podupire dionike u postupku certificiranja, konkretno putem internetske stranice s pitanjima i odgovorima koji se redovito ažuriraju.

Vodeće inicijative – Vodeća tržišta: poticanje čiste ponude i potražnje	Rok
Delegirani akt o niskougljičnom vodiku, koji će proizvođačima niskougljičnog vodika pružiti regulatornu sigurnost	prvo tromjesečje 2025.
Akt o ubrzavanju dekarbonizacije industrije: <ul style="list-style-type: none"> • izrada oznake proizvoda s niskim emisijama ugljika • primjena zahtjeva u pogledu održivosti, otpornosti i minimalnog sadržaja koji potječe iz EU-a u javnoj i privatnoj nabavi u strateškim sektorima kako bi se osigurala vodeća tržišta za niskougljične proizvode 	četvrto tromjesečje 2025.

²¹ Uredba (EU) 2024/1781.

Komunikacija i zakonodavni prijedlog o ozelenjivanju voznih parkova poduzeća	2025./2026.
Revizija direktiva o javnoj nabavi radi uključivanja primjene necjenovnih kriterija	četvrto tromjesečje 2026.
Ključan pokazatelj uspješnosti – postizanje razine od 40 % ključnih komponenti čistih tehnoloških proizvoda koje su domaće proizvodnje na tržištu EU-a ²² Ključan pokazatelj uspješnosti – smanjenje trenutne vanjske ranjivosti proizvoda plana za čistu industriju izmjerene indeksom vanjske ranjivosti od 0,19 (EXVI) ²³ .	

4. Javna i privatna ulaganja

Za čistu tranziciju našeg gospodarstva bit će potrebna velika ulaganja. EU treba povećati svoja godišnja ulaganja u energetske sektor, industrijske inovacije i rast te prometni sustav za oko 480 milijardi eura u usporedbi s prethodnim desetljećem²⁴. Mobilizacija i iskorištavanje privatnog kapitala od ključne su važnosti. Za to su potrebni dugoročna regulatorna stabilnost, javni poticaji za dekarbonizaciju i učinkovita koordinacija politika.

Na temelju iskustava stečenih s proračunom EU-a, u okviru kojeg se doprinosi mjerama relevantnima za klimu kojima se podupire europski zeleni plan u ovom financijskom razdoblju, sljedeći višegodišnji financijski okvir (VFO) također će biti važan pokretač prelaska na čistu energiju. Planirani **fond za konkurentnost** u sljedećem će VFO-u pružiti veliku potporu inovativnoj industriji za održiva ulaganja i omogućiti pojednostavnjeni pristup financijskim sredstvima EU-a po načelu „sve na jednom mjestu”. U prvom će planu biti projekti s europskom dodanom vrijednosti, kao što su čiste tehnologije, a istodobno će se poduprijeti dekarbonizacija industrije. Financijskim sredstvima EU-a osigurat će se znatna daljnja ulaganja u infrastrukturu i povezivost, koji su potrebni za dovršetak energetske unije. Komisija će donijeti strategiju o **uniji za štednju i ulaganja** kako bi se omogućila mobilizacija kapitala za privatna ulaganja. Tako će Europa postati vodeće odredište za ulaganja u dekarbonizaciju industrije i čistu tehnologiju.

Industriji EU-a danas je **potreban neposredan pristup kapitalu.** **Kako bi se pružila kratkoročna pomoć, u okviru plana za čistu industriju mobilizirat će se više od 100 milijardi eura za povećanje ekonomske relevantnosti čiste proizvodnje u EU-u, uključujući dodatna jamstva u vrijednosti od 1 milijarde eura u okviru trenutnog VFO-a.**

²² Uredba (EU) 2024/1735, članak 42.

²³ O indeksu vanjske ranjivosti Europske komisije (EXVI) izvijestit će se u godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti. Riječ je o alatu koji procjenjuje ranjivost EU-a na vanjske gospodarske šokove. Na temelju detaljnih podataka o trgovini EXVI ocjenjuje ovisnosti, konkurentne položaje i gospodarsku izloženost kako bi se poduprle utemeljene odluke o politikama i promicala otpornost industrije. EXVI prati napredak u ostvarivanju ciljeva u okviru plana EU-a za čistu industriju, kojima se nastoje smanjiti ranjivosti u ključnim sektorima. 0 = niska ranjivost, 1 = visoka ranjivost.

²⁴ SWD(2023) 68 final – između 2021. i 2030.

Komisija će poduzeti mjere za jačanje financiranja na razini EU-a, poticanje privatnih ulaganja i povećanje djelotvornosti državnih potpora za potporu ciljeva plana za čistu industriju i drugih nacionalnih programa potpore.

4.1. Jačanje financiranja na razini EU-a

Inovacijski fond pokazao se pouzdanim alatom koji industrijama EU-a omogućuje financiranje projekata dekarbonizacije industrije i proizvodnje čistih tehnologija. Kako bi se povećao njegov učinak, trebalo bi staviti na raspolaganje dodatne mogućnosti financiranja za povećanje potpore odabranim projektima iz Inovacijskog fonda koji su dobili pečat suverenosti na temelju Uredbe o STEP-u²⁵. Komisija će istražiti kako bi se to moglo olakšati, među ostalim povećanjem sinergija među postojećim instrumentima financiranja kako bi se maksimalno povećalo financiranje projekata s pečatom platforme STEP u okviru Inovacijskog fonda u svim regijama u EU-u. Komisija će istodobno nastojati dodatno uskladiti kriterije financiranja za Inovacijski fond i nacionalno financiranje, što će ubrzati odobravanje državnih potpora za države članice koje žele poduprijeti projekte s pečatom STEP-a. Time će se pojasniti postupak i potaknuti države članice da dodjeljuju više nacionalnih sredstava.

Osim toga, Komisija će predložiti osnivanje banke za dekarbonizaciju industrije s ciljem dodjele sredstava u iznosu od 100 milijardi eura na temelju sredstava iz Inovacijskog fonda, dodatnih prihoda koji proizlaze iz dijelova ETS-a i revizije programa InvestEU. Kako bi se osiguralo da Unija ulaže u inovacije i tehnologije koje će oblikovati naše gospodarstvo i potaknuti našu tranziciju, banka će biti uključena u upravljanje budućim fondom za konkurentnost. Prije revizije Direktive o ETS-u 2026. Komisija će **2025. pokrenuti pilot-dražbu od 1 milijarde eura za dekarbonizaciju ključnih industrijskih procesa u raznim sektorima** koji će poduprijeti dekarbonizaciju i elektrifikaciju industrije koristeći se kombinacijom postojećih resursa u okviru Inovacijskog fonda i dražbi kao usluge.

Zahvaljujući banci za dekarbonizaciju industrije znatno će se smanjiti emisije. Banka će upotrebljavati emisijske jedinice u okviru ETS-a rezervirane za tu svrhu kao dio strukture sustava EU-a za trgovanje emisijama za potporu projektima za smanjenje emisija ugljika, što će služiti kao pokazatelj za omogućivanje tehnološki neutralne potpore u svim industrijskim sektorima, među ostalim putem ugovora za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik. Bit će osmišljena kako bi se osigurao konkurentan odabir i pravedna raspodjela potpore među državama članicama. Njome će se nadopuniti cjenovni signal ETS-a i pomoći u premošćivanju manjka financijskih sredstava u kapitalnim i operativnim rashodima.

Komisija 2025. planira izdvojiti 6 milijardi eura iz Inovacijskog fonda, među ostalim za čistu tehnologiju, proizvodnju baterija, banku za vodik i dekarbonizaciju industrije. Komisija također poziva države članice da se više koriste bespovratnim sredstvima i dražbama kao uslugom kao dokazanim modelom za objedinjavanje sredstava EU-a i nacionalnih sredstava u usklađenom konkurentnom odabiru koji je kompatibilan s državnim potporama. Njemačka, Austrija, Litva i Španjolska predvode rad u tom pogledu oslobađanjem dodatnih sredstava za projekte obnovljivih goriva nebiološkog podrijetla u području vodika.

Općenito, Komisija će štiti strateške interese EU-a tako što će sve više usmjeravati relevantne pozive na potrebe za dekarbonizacijom industrije, u većoj mjeri primjenjivati kriterije

²⁵ Uredba (EU) 2024/795.

otpornosti u konkurentnim pozivima i ograničiti sudjelovanje trećih zemalja u osjetljivim istraživačkim projektima.

Istraživanje i inovacije neophodni su za promicanje sljedeće generacije čiste tehnologije, čiste energije i dekarbonizirane proizvodnje u EU-u. U okviru programa rada za razdoblje 2026. – 2027. Komisija će pokrenuti vodeći **poziv u okviru programa Obzor Europa** u iznosu od oko 600 milijuna eura za potporu projektima koji su spremni za uvođenje. Cilj će biti poticanje sinergija između okvirnog programa za istraživanje i inovacije i Inovacijskog fonda stvaranjem portfelja projekata koji obuhvaćaju cijeli ciklus, od istraživanja i inovacija do uvođenja. Osim toga, predložit će se strategija za fuziju, uključujući stvaranje javno-privatnih partnerstava kako bi se ubrzala komercijalizacija, za potporu fuziji kao inovativnom, dekarboniziranom izvoru energije za budućnost.

4.2. Poticanje privatnih ulaganja

InvestEU je trenutačno glavni alat na razini EU-a za poticanje privatnog financiranja. U okviru alata kojim zajednički upravljaju grupa EIB-a, međunarodne financijske institucije i nacionalne razvojne banke u gospodarstvo EU-a mobilizirano je više od 280 milijardi eura dodatnog financiranja.

Komisija predlaže izmjenu Uredbe o programu InvestEU kako bi se povećala njegova sposobnost podnošenja rizika. Tim će se prijedlogom pojednostavniti i omogućiti ponovna upotreba viškova iz Europskog fonda za strateška ulaganja i vraćenih sredstava iz naslijeđenih financijskih instrumenata te olakšati potpora vlasničkom kapitalu. U okviru tog prijedloga do kraja trenutačnog VFO-a **mobilizirat će se oko 50 milijardi eura** dodatnih sredstava i ulaganja u ključne prioritete politike EU-a, kao što su modernizacija industrijskih procesa, proizvodnja i uvođenje čistih tehnologija, financiranje projekata energetske infrastrukture, rješenja za čistu mobilnost ili smanjenje otpada i recikliranje. Grupa EIB-a upotrebljavat će i postojeće jamstvene instrumente u okviru programa InvestEU, djelomično u vezi s jamstvenim instrumentom za čistu tehnologiju. Kako bi se dodatno povećala financijska sredstva u područjima obuhvaćenima planom za čistu industriju, zainteresirane države članice potiču se da brzo prenesu svoja sredstva u odjeljak „države članice” programa InvestEU.

Komisija će surađivati s Grupom EIB-a i na novim inicijativama u korist sektora na koje se posebno odnosi plan za čistu industriju, koje će prema potrebi podupirati InvestEU. Grupa EIB-a jedan je od najvećih pružatelja financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena i može imati važnu ulogu u osiguravanju dodatnog privatnog financiranja. Kako je najavljeno u kompasu konkurentnosti, Komisija će surađivati s Grupom EIB-a i privatnim ulagateljima na uvođenju programa ulaganja TechEU kako bi se pomoglo premostiti manjak financijskih sredstava radi potpore disruptivnim inovacijama, jačanja industrijskih kapaciteta Europe i *scale-up* poduzeća koja ulažu u inovativne tehnologije, kao što su umjetna inteligencija, čista tehnologija, kritične sirovine, skladištenje energije, kvantno računalstvo, poluvodiči, biološke znanosti i neurotehnologija. EIB će nastaviti razvijati nove pristupe za potporu europskim poduzećima koja ulažu u čistu tranziciju. To može uključivati mehanizme poticaja za napredak u području dekarbonizacije.

4.3. Okvir za državne potpore u sklopu plana za čistu industriju te druga potpora i olakšavanje

Potpore na nacionalnoj razini, uključujući državne potpore i porezne poticaje, ima bitnu ulogu u radu na dekarbonizaciji i kružnosti jer pruža financijsku pomoć i smanjuje prepreke

ulaganjima. Te mjere jačaju gospodarsku održivost održivih projekata, ali i potiču sudjelovanje privatnog sektora.

Novi okvir za državne potpore u sklopu plana za čistu industriju omogućit će nužnu i razmjernu državnu potporu koja će privući privatna ulaganja. Državama članicama osigurat će dulji vremenski okvir planiranja od pet godina, a poduzećima veću predvidljivost ulaganja za projekte koji doprinose ciljevima plana za čistu industriju. Novi okvir znatno će doprinijeti pojednostavnjenju pravila o državnim potporama, poticat će ciljeve plana za čistu industriju i uz to očuvati jednake uvjete i europsku koheziju.

Pojednostavnjena i fleksibilna pravila omogućit će brzo odobravanje mjera državne potpore za dekarbonizaciju, posebno ako su prošle europski postupak odabira, i projekata u području čistih tehnologija, izbjegavajući pritom neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu. Okvirom će se uvesti standardne opcije za države članice da lako dokažu kompatibilnost i omogućiti šira primjena pojednostavnjenih metoda za utvrđivanje iznosa potpore umjesto složenih pojedinačnih procjena, na temelju iskustva s privremenim okvirom za krizne situacije i tranziciju. Omogućit će se i zasebni programi potpore za posebne tehnologije kao što su energija vjetra i solarna energija te dodatno olakšati potpora nefosilnim mjerama fleksibilnosti i mehanizmima za razvoj kapaciteta kojima se ubrzava dekarbonizacija energetskog sustava. Potpora za dodatnu proizvodnju proizvoda čistih tehnologija, kao što su baterije i tehnologije u području obnovljivih izvora energije, bit će omogućena i ažuriranjem pravila za ulaganja u određene strateške kapacitete za proizvodnju opreme s nultom neto stopom emisija.

Pojednostavnjenje postojećih pravila o državnim potporama stoga je presudno. Predstojećom **revizijom Uredbe o općem skupnom izuzeću** znatno će se smanjiti administrativno opterećenje i za poduzeća i za države članice te olakšati potrebna potpora industriji, ali i očuvati cjelovitost jedinstvenog tržišta. **Komisija ujedno evaluira Obavijest o jamstvima** radi procjene pruža li i dalje dovoljno jasan i predvidljiv okvir za dodjelu državnih jamstava. Državna jamstva mogu biti djelotvoran instrument potpore kojim se potiče privatno financiranje i ujedno manje opterećuje javna sredstva nego potpora u obliku izravnih bespovratnih sredstava. **Komisija će blisko surađivati i s državama članicama kako bi se ubrzalo osmišljavanje novih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa** i povećala učinkovitost alata za potporu dekarbonizaciji industrije i proizvodnji čistih tehnologija u EU-u. Osmislit će se novi centar za potporu kako bi se ubrzalo pokretanje važnih projekata od zajedničkog europskog interesa. Komisija će surađivati i s EIB-om na razvoju **jedinstvene kontaktne točke** za pružanje savjeta o zahtjevima za bespovratna sredstva i financijskom strukturiranju.

Uz pravila o državnim potporama Komisija je spremna poduzećima pružiti i neformalne smjernice o **usklađenosti projekata suradnje** kojima se **doprinosi postizanju prioriteta EU-a** s protumonopolskim pravilima, posebno onima koja se odnose na inovacije, dekarbonizaciju i gospodarsku sigurnost u EU-u. Nadalje, revidirat će se smjernice za procjenu koncentracija radi bolje integracije njihova učinka na priuštivost održivih proizvoda i čiste inovacije ili na stvaranje učinkovitosti koje donose održive koristi, ali i na inovacije, otpornost i intenzitet ulaganja u tržišno natjecanje u određenim strateškim sektorima, u analizu tržišnog natjecanja.

Naposljetku, porezne politike ključan su poticaj za postizanje ciljeva plana za čistu industriju i ne bi smjele davati prednost fosilnim gorivima pred čistom energijom. **Komisija će državama**

članicama preporučiti da njihovi sustavi poreza na dobit podupiru čistu energiju. Mjere bi mogle uključivati **kraća razdoblja amortizacije** za čiste tehnologije, čime bi se poduzećima omogućilo da brzo otpišu troškove i ostvare korist od poreznih poticaja kojima se kompenziraju velika početna ulaganja, te upotrebu **poreznih kredita** za poduzeća u strateškim sektorima za čistu tranziciju kako bi ulaganja u dekarbonizirane prakse postala financijski privlačnija. Ako takve mjere uključuju državne potpore, novi okvir za državne potpore uključit će te instrumente u svoja pravila o kompatibilnosti. Te mjere povezane s porezom bit će popraćene daljnjim **mjerama za smanjenje i postupno ukidanje subvencija za fosilna goriva**, npr. u kontekstu europskog semestra 2025. Kako bi se olakšao rast i ulaganja u nova inovativna poduzeća, Komisija će predložiti 28. pravni režim kojim će se pojednostavniti primjenjiva pravila.

Vodeće mjere – javna i privatna ulaganja	Rok
Povećanje sposobnosti programa InvestEU za podnošenje rizika	prvo tromjesečje 2025.
Centar za potporu osmišljavanju važnih projekata od zajedničkog europskog interesa	2025.
Okvir za državne potpore u sklopu plana za čistu industriju	drugo tromjesečje 2025.
Preporuka državama članicama da donesu porezne poticaje za potporu planu za čistu industriju	drugo tromjesečje 2025.
Vodeći poziv u okviru programa Obzor Europa	četvrto tromjesečje 2025.
Pilot-dražba u okviru Inovacijskog fonda	2025.
Banka za dekarbonizaciju industrije	drugo tromjesečje 2026.
Program ulaganja TechEU za <i>scale-up</i> poduzeća s Grupom EIB-a i privatnim sektorom	2026.
Ključan pokazatelj uspješnosti: povećanje ukupnog obujma ulaganja za potporu industrijskoj tranziciji s 52,7 milijardi eura ²⁶	

5. Podupiranje kružnog gospodarstva: siguran pristup materijalima i resursima

Europa bi trebala biti strateški usmjerenija na nabavu sirovina i sekundarnih materijala kako bi se znatno smanjila naša izloženost nepouzdanim dobavljačima i spriječili poremećaji u opskrbi. Kružnost bi trebala biti pokretač inovacija više nego prije.

Stavljanjem kružnosti u središte strategije dekarbonizacije EU poboljšava priuštivost i dostupnost osnovnih materijala, ali i smanjuje našu ovisnost jer se materijali ponovno

²⁶ https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund/investeu-indicators_en#key-indicators-selection.

upotrebljavaju, ponovno proizvode, recikliraju i zadržavaju u gospodarstvu dulje vrijeme. Predviđa se da će se kružni potencijal europskog tržišta ponovne proizvodnje do 2030. povećati s trenutne vrijednosti od 31 milijarde eura na 100 milijardi eura, čime će se otvoriti 500 000 novih radnih mjesta. To će povećati održivost europske industrije, ubrzati dekarbonizaciju i pojačati sigurnost resursa.

5.1. Brza provedba Akta o kritičnim sirovinama

Kako bi se osigurao pristup kritičnim sirovinama bitnima za našu dvostruku tranziciju i za koje EU u velikoj mjeri ovisi o ograničenom broju dobavljača iz trećih zemalja, Komisija će **dati prednost provedbi Akta o kritičnim sirovinama**. To će uključivati priznavanje prvog popisa strateških projekata u ožujku 2025. kako bi se osigurala diversifikacija opskrbe u cijelom lancu vrijednosti i olakšao pristup javnoj i privatnoj financijskoj potpori za te projekte.

Na temelju iskustva s mehanizmom AggregateEU Komisija će uspostaviti platformu za agregiranje potražnje i mehanizam povezivanja strateških sirovina. Zatim će kao dopunu Aktu o kritičnim sirovinama i u skladu s preporukama iz Draghijeva izvješća osnovati namjenski **centar EU-a za kritične sirovine** radi zajedničke kupnje sirovina u ime zainteresiranih poduzeća i u suradnji s državama članicama. Druge zadaće mogle bi se odnositi na koordinaciju strateških zaliha, praćenje lanca opskrbe i osmišljavanje financijskih proizvoda za ulaganje u opskrbu na početku proizvodnog lanca u EU-u i trećim zemljama.

5.2. Kružno gospodarstvo

Industrija EU-a predvodnik je u području kružnosti. Međutim, ti su napori trenutačno otežani zbog nedostatka opsega i jedinstvenog tržišta otpada, sekundarnih sirovina, materijala koji se mogu ponovno upotrijebiti i vodećih tržišta. Da bi se uklonio taj nedostatak, Komisija će nastaviti surađivati s dionicima na utvrđivanju djelovanja i mjera za omogućivanje transformativnih koraka prema kružnosti. EU također treba osigurati da se proizvodi koji sadržavaju vrijedne i rijetke materijale učinkovito i što dulje opetovano upotrebljavaju prije nego što postanu otpad, među ostalim potpunim uvođenjem zahtjeva za ekološki dizajn za važne skupine proizvoda.

Komisija će 2026. donijeti akt o kružnom gospodarstvu, kojim će se ubrzati prelazak na kružno gospodarstvo oslanjajući se na naše jedinstveno tržište. Aktom će se omogućiti slobodno kretanje kružnih proizvoda, sekundarnih materijala i otpada, potaknuti veća ponuda visokokvalitetnih recyklata i potražnja za sekundarnim materijalima i kružnim proizvodima te smanjiti troškovi sirovina. Jedna od mjera iz akta je revizija postojećih pravila o e-otpadu kako bi bila jednostavnija, svrsishodna i primjerena za uporabu kritičnih sirovina koje taj otpad sadržava. Mjera će uskladiti kriterije za prestanak statusa otpada kako bi se olakšao prelazak s otpada na vrijedne sekundarne sirovine, pojednostavnila, digitalizirala i na ciljani način povećala proširena odgovornost proizvođača te pojačala potražnja s pomoću kriterija za javnu nabavu. Pružit će poticaje za veću upotrebu metalnog otpada i obveznu digitalizaciju dozvola za rušenje i revizija prije rušenja. Za odmak od fosilnih materijala bitno je propisati upotrebu novih izvora sirovina kao što su reciklirani materijali i materijali na biološkoj osnovi kako bi se zamijenili, na primjer, neobrađeni fosilni materijali u plastici. Mjerama iz akta dopunit će se

i olakšati provedba **Uredbe o ekološkom dizajnu za održive proizvode**. Plan rada na temelju te uredbe bit će donesen u travnju 2025.

Za povećanje kružnosti i kapaciteta recikliranja u EU-u, uključujući postizanje cilja recikliranja od 25 % utvrđenog u Aktu o kritičnim sirovinama, Komisija će razmotriti dodatne mjere kako bi recikliranje otpada od kritičnih sirovina u Uniji postalo privlačnije od izvoza. Radit će i na mjerama za poticanje preusmjerenja s odlagališta otpada na ponovnu uporabu i recikliranje djelotvornijim zasebnim prikupljanjem. Pritom će uzeti u obzir i jesu li treće zemlje uvele mjere ograničenja izvoza kritičnih sirovina. EU će istodobno surađivati s trećim zemljama koje žele razviti partnerstva za kružno gospodarstvo u tom području. Također bi se mogle procijeniti i razmotriti izvozne naknade, koje bi se zatim mogle iskoristiti za financiranje ulaganja u kapacitet recikliranja.

Europska industrija recikliranja baterija suočava se s kritičnom situacijom nedostatka crne mase, koja se izvozi u treće zemlje unatoč svojoj gospodarskoj i okolišnoj važnosti za europski ekosustav baterija. **Komisija će stoga donijeti posebne mjere u pogledu crne mase**, imajući na umu njezina opasna svojstva.

Moramo ukloniti regulatorne prepreke, ali i omogućiti da se ulaganja u opskrbu sekundarnim sirovinama koje su potrebne industrijskoj proizvodnji znatno povećaju. Suradnja između država članica i zainteresiranih gospodarskih subjekata poticat će se putem **transregionalnih centara za kružnost** kako bi se promicala pametna specijalizacija i ekonomija razmjera za recikliranje. U okviru centara utvrdit će se strateški projekti na temelju prijedloga skupina država članica i/ili industrijskih aktera te omogućiti udruživanje različitih regionalnih tokova otpada. Taj će pristup osigurati dovoljan razmjer i time postrojenjima omogućiti da postignu opseg potreban za kontinuirani rad. Centri će na temelju iskustva sa strateškim projektima u okviru Akta o kritičnim sirovinama primjenjivati slične pristupe na tehničke i biološke materijale o kojima ovise naše industrije. Nadalje, Komisija će aktivno pomagati državama članicama u osmišljavanju potencijalnog novog važnog projekta od zajedničkog europskog interesa za kružne napredne materijale za čiste tehnologije.

Komisija će pokrenuti i postupak utvrđivanja činjenica radi prikupljanja informacija od sudionika na tržištu o tome kako europska poduzeća trenutačno nabavljaju i recikliraju najvažnije sirovine te procjene je li potrebna veća suradnja među dionicima iz industrije. To bi se moglo poduprijeti neformalnim smjernicama o tome kako povećati djelotvornost suradnje u recikliranju sirovina u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju.

Komisija će preispitati i pravila o **sustavu rabljenih proizvoda iz Direktive o PDV-u**²⁷ u okviru inicijative „Zeleni PDV” radi rješavanja pitanja ugrađenog PDV-a u rabljenim proizvodima. Naposljetku, kako bi se osigurala djelotvorna kružna tranzicija neophodna je bliska suradnja sa svim dionicima. U tu će svrhu Komisija pokrenuti dijalog o kružnosti za provedbu plana za čistu industriju kako bi poduprla pripremu akta o kružnom gospodarstvu i utvrdila područja u kojima je potreban daljnji rad.

²⁷ Direktiva Vijeća 2006/112/EZ.

Gnojivo može poslužiti kao primjer za potencijal plana za čistu industriju u svim sektorima. Taj primjer pokazuje da je pitanje kružnosti zapravo pitanje sigurnosti. Unutarnja proizvodnja gnojiva, uključujući niskougljična gnojiva i gnojiva od recikliranih hranjivih tvari, smanjuje ovisnost o uvozu gnojiva i emisije, promiče kružne poslovne modele i trebala bi smanjiti ulazne cijene za poljoprivrednike.

Vodeće mjere – poticanje kružnog gospodarstva: siguran pristup materijalima i resursima	Rok
Prvi popis strateških projekata na temelju Akta o kritičnim sirovinama	prvo tromjesečje 2025.
Donošenje plana rada za ekološki dizajn	drugo tromjesečje 2025.
Centar EU-a za kritične sirovine za zajedničku kupnju i upravljanje strateškim zalihama	četvrto tromjesečje 2026.
Akt o kružnom gospodarstvu	četvrto tromjesečje 2026.
Inicijativa „Zeleni PDV”	četvrto tromjesečje 2026.
Transregionalni centri za kružnost	četvrto tromjesečje 2026.
Ključan pokazatelj uspješnosti: povećanje stope kružne upotrebe materijala s današnjih 11,8 % na 24 % ²⁸ do 2030. ²⁹	

6. Globalna tržišta i međunarodna partnerstva

Postizanje ciljeva novog plana za čistu industriju usko je povezano s našom sposobnošću djelovanja na međunarodnoj razini. EU ne može ostvariti svoje ciljeve čiste industrijalizacije bez globalnih partnerstava. Mnoge kritične sirovine koje su neophodne za zelenu tranziciju te otpornost i sigurnost EU-a moraju se nabavljati izvan EU-a. No prelazak na održive, diversificirane i otporne industrijske lance vrijednosti ujedno je u interesu i naših partnera. Naš gospodarski uspjeh ovisi i o otvorenoj trgovini utemeljenoj na pravilima i pristupu trećim tržištima za robu i kapital.

Velika svjetska gospodarstva danas se bore za pristup tržištima, kritičnim sirovinama, novim tehnologijama i globalnim trgovinskim rutama u utrci prema klimatskoj neutralnosti te razvoju ili stjecanju strateških tehnologija prije svih. Industrija se suočava i s nepoštenom globalnom konkurencijom, posebno zbog izvoza prekomjernih kapaciteta iz drugih zemalja po vrlo sniženim cijenama. Ušli smo u doba globalne geoekonomske konkurencije, pri čemu moramo

²⁸ COM(2020) 98 final – novi akcijski plan za kružno gospodarstvo.

²⁹ Navedeno u godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti ([poveznica na izvješće za 2025.](#)).

zaštiti jednake uvjete na globalnoj razini i osigurati da tržište EU-a ne postane izvozno odlagalište za višak globalnih kapaciteta.

6.1. Partnerstva za čistu trgovinu i ulaganja

Prema Međunarodnoj agenciji za energiju, svjetsko tržište tehnologija čiste energije 2035. iznosit će 2 bilijuna američkih dolara. Za postizanje klimatske neutralnosti na konkurentan način neophodno je da europska poduzeća, ulagači i radnici maksimalno iskoriste priliku koju pruža to tržište.

Zahvaljujući opsežnoj mreži trgovinskih sporazuma EU-a europska poduzeća imaju bolji pristup tržištima trećih zemalja i ključnim sirovinama. Stoga je presudno da EU i dalje **potpisuje, sklapa i u potpunosti provodi sporazume o slobodnoj trgovini koji su u tijeku** i nastavi s tekućim pregovorima o novim sporazumima o slobodnoj trgovini. **Partnerstva za čistu trgovinu i ulaganja dopunit će te sporazume** bržim, fleksibilnijim i usmjerenijim pristupom prilagođenim konkretnim poslovnim interesima EU-a i njegovih partnera. Partnerstva za čistu trgovinu i ulaganja bit će koncipirana za bolju usklađenost vanjskog djelovanja EU-a s ciljevima njegove industrijske politike, imajući u vidu prilike i potrebe poduzeća. Bit će usmjerena na bolje upravljanje strateškim ovisnostima i jačanje položaja EU-a u ključnim globalnim lancima vrijednosti kroz diverzifikaciju lanaca opskrbe i osiguravanje boljeg pristupa sirovinama, čistoj energiji i čistim tehnologijama. Poticat će i suradnju u području energetske tehnologije i politika za čistu tranziciju te podupirati rad na dekarbonizaciji u partnerskim zemljama. U tom će smislu ispunjavanje potreba i interesa poduzeća EU-a i partnera biti ključno za osmišljavanje djelotvornih partnerstava i stvarno iskorištavanje prilika za trgovinu i ulaganja koje ta partnerstva stvaraju.

Partnerstva za čistu trgovinu i ulaganja objedinit će pravila, regulatornu suradnju i ulaganja za razvoj strateških čistih lanaca vrijednosti zajedno s partnerima. Prvo, ulaganja će se mobilizirati određivanjem konkretnih projekata u kojima se kombiniraju privatna i javna financijska sredstva kroz ulaganja strategije Global Gateway, provedenih u okviru pristupa Tima Europa. Drugo, pravila će doprinijeti povoljnom okruženju za čista ulaganja i poslovne prilike kako bi poduzeća iz EU-a mogla ravnopravno poslovati na stranim tržištima. Treće, regulatorna suradnja poduprijet će partnere u uvođenju čistih tehnologija, elektrifikacije, kružnosti, standarda dekarbonizacije i određivanja cijene ugljika. Rezultat toga bit će vjerodostojna i privlačna partnerstva koja promiču ulaganja u čistu tehnologiju, kojima će se u konačnici ubrzati i globalna tranzicija. Komisija u ožujku planira pokrenuti prvo partnerstvo za čistu trgovinu i ulaganja.

U okviru novog pakta za Mediteran ambiciozna inicijativa za transmediteransku suradnju u području energije i čistih tehnologija potaknut će velika javna i privatna ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora. Osim toga, naša će diplomacija i dalje podupirati sudjelovanje partnerskih zemalja u zelenoj tranziciji u kontekstu ambicioznih klimatskih i okolišnih politika te nacionalno utvrđenih doprinosa u okviru Pariškog sporazuma. EU bi trebao usvojiti strateški pristup suradnji u području energetike usmjeren na tri glavna područja: diplomaciju, tehničku pomoć i ekonomiju, i sve to u zajedničkom radu s državama članicama na nacionalnoj razini.

6.2. Poboljšanje mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama

Mehanizam za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM) osigurava da se rad industrije EU-a na smanjenju emisija ne naruši uvozom robe s visokim emisijama ugljika proizvedene izvan EU-a te potiče dekarbonizaciju i određivanje cijena ugljika na globalnoj razini. Međutim, dosad prikupljeni podaci upućuju na to da je mali broj uvoznika odgovoran za više od 99 % emisija stakleničkih plinova ugrađenih u uvezenu robu. Komisija predlaže znatno pojednostavnjenje CBAM-a, čime bi se smanjilo administrativno opterećenje za industrije i njihove lance opskrbe, a istodobno nastavilo poticanje globalnog određivanja cijena ugljika. To je prvi i nužan korak za povećanje djelotvornosti CBAM-a.

Komisija će u drugoj polovini 2025. predstaviti i **sveobuhvatno izvješće o preispitivanju CBAM-a**. Procijenit će područje primjene proširenja CBAM-a na dodatne sektore sustava EU-a za trgovanje emisijama i proizvode na kraju proizvodnog lanca. U izvješću će se ocijeniti i uključivanje neizravnih emisija u svim sektorima obuhvaćenima CBAM-om uzimajući u obzir neizravne troškove električne energije za proizvođače iz EU-a. Utvrdit će se strategija za rješavanje mogućih rizika od izbjegavanja mjera. Tom će prilikom Komisija preispitati i kako riješiti problem istjecanja ugljika iz robe koja se izvozi u treće zemlje. Nakon preispitivanja uslijedit će zakonodavni prijedlog u prvoj polovini 2026.

EU će istodobno tehničkom pomoći i regulatornom suradnjom nastaviti podupirati rad partnerskih zemalja na dekarbonizaciji. Nedavno pokrenuta Radna skupina za međunarodna tržišta ugljika i diplomaciju pri određivanju cijena ugljika podupirat će partnerske zemlje u razvoju djelotvornih politika određivanja cijena ugljika i učinkovitih pristupa međunarodnim tržištima ugljika te time promicati razvoj određivanja cijena ugljika i tržišta ugljika u cijelom svijetu.

6.3. Promicanje i zaštita: osiguravanje jednakih uvjeta za industriju EU-a

EU mora i dalje biti privlačno mjesto za poslovanje, uz osiguravanje da strana ulaganja, posebno u strateškim sektorima, doprinose gospodarskom rastu, a da se pritom ne narušava gospodarska sigurnost Europe. Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima iz industrije i državama članicama predložiti mjere kojima će se osigurati da **strana ulaganja u EU-u bolje doprinose dugoročnoj konkurentnosti industrije EU-a**, njezinoj tehnološkoj prednosti i gospodarskoj otpornosti te otvaranju kvalitetnih radnih mjesta u EU-u. Na primjer, države članice mogle bi za projekte koji uključuju strana ulaganja, posebno ako uključuju i javno financiranje, zajedno razmotriti uvjete kao što su vlasništvo nad opremom, ulazni materijali iz EU-a, zapošljavanje osoblja iz EU-a, potreba za zajedničkim pothvatima ili prijenosima intelektualnog vlasništva, počevši od nekih strateških sektora, na primjer automobilske proizvodnje ili proizvodnje opreme povezane s energijom iz obnovljivih izvora.

Međutim, neophodno je osigurati i da strana ulaganja ne ugrožavaju sigurnost i javni poredak Europe. Preispitivanje Uredbe EU-a o provjeri izravnih stranih ulaganja³⁰ koje je u tijeku Vijeću i Europskom parlamentu pruža priliku da dodatno ojačaju okvir EU-a za provjeru ulaganja, smanje razlike među nacionalnim mehanizmima za provjeru, uvedu zahtjeve u pogledu otpornosti i usklade svoje pristupe i politike, čime se rizik od traženja najpovoljnijeg pravnog sustava može svesti na najmanju moguću mjeru.

³⁰ Uredba (EU) 2019/452.

Komisija će do siječnja 2026. donijeti smjernice o glavnim konceptima na kojima se temelji Uredba o stranim subvencijama³¹, kao što je metoda za procjenu narušavajućih učinaka stranih subvencija. U smjernicama će se pojasniti i u kojim okolnostima Komisija može odlučiti preispitati koncentracije u skladu s pravilima o stranim subvencijama koje ne dosežu pragove, ali predstavljaju rizik za jednake uvjete na jedinstvenom tržištu. Komisija će u strateškim sektorima u skladu s Uredbom o stranim subvencijama provoditi istrage po službenoj dužnosti.

U skladu sa svojim ciljem konkurentnosti, otpornosti i održivosti Komisija će razmotriti prilagodbu tarifa unutar graničnih razina, uključujući, prema potrebi, najviše razine, oslanjajući se na iznimke kao npr. u području zaštite okoliša.

Komisija će prema potrebi i dalje brzo i učinkovito upotrebljavati instrumente trgovinske zaštite, kao što su antidampinške ili antisubvencijske pristojbe. Da bismo zaštitili europsku industriju od nepoštenog tržišnog natjecanja i osigurali da naše tržište ne služi kao izvozno odlagalište za višak globalnih kapaciteta koje uzrokuju subvencije, ojačat ćemo postojeće instrumente trgovinske zaštite, među ostalim skraćivanjem rokova za istragu ili većom primjenom postupaka po službenoj dužnosti. Komisija će zajedno s državama članicama i dionicima razmotriti i jesu li potrebni dodatni instrumenti za dovršetak i reformu paketa instrumenata trgovinske zaštite.

Protekcioniističke mjere sve se više primjenjuju u cijelom svijetu, stoga postoji rizik da će se **globalni prekomjerni kapaciteti** preusmjeriti na tržište EU-a. Komisija namjerava riješiti problem viška kapaciteta jačanjem europske međunarodne i multilateralne suradnje s naglaskom na otkrivanju i uklanjanju temeljnih uzroka disruptivnih netržišnih mjera, uključujući subvencije koje dovode do narušavanja ključnih industrija i trgovinskih tokova za kritičnu robu i tehnologije. EU će u tom pogledu raditi na užoj suradnji sa skupinom G7 i razmjenjivati informacije za dobru koordinaciju i djelotvornost autonomnih reakcija i zajedničkih mjera.

Vodeće mjere – globalna tržišta i međunarodna partnerstva	Rok
Pokretanje pregovora o prvom partnerstvu za čistu trgovinu i ulaganja	prvo tromjesečje 2025.
Pojednostavnjenje mehanizma za prilagodbu ugljika na granicama (CBAM)	prvo tromjesečje 2025.
Sveobuhvatno preispitivanje CBAM-a kojim se procjenjuje izvedivost proširenja područja njegove primjene na druge sektore ETS-a EU-a koji su izloženi riziku od istjecanja ugljika, na sektore na kraju proizvodnog lanca te na neizravne emisije i potporu izvoznicima, čime se uklanjaju rupe u zakonu	treće tromjesečje 2025.
Transmediteranska inicijativa za suradnju u području energije i čiste tehnologije	četvrto tromjesečje 2025.

³¹ Uredba (EU) 2022/2560.

Zakonodavni prijedlog o proširenju područja primjene CBAM-a	prvo tromjesečje 2026.
Smjernice o Uredbi o stranim subvencijama	prvo tromjesečje 2026.

7. Vještine i kvalitetna radna mjesta za socijalnu pravednost i pravednu tranziciju

Svaka osoba, zajednica i poduzeće trebali bi imati koristi čiste tranzicije. Iz tog se razloga plan za čistu industriju obvezuje na pravednu tranziciju kojom se osiguravaju kvalitetna radna mjesta i jača položaj ljudi na temelju njihovih vještina te istodobno promiču socijalna kohezija i pravednost u svim regijama. Našoj je industriji potrebna kvalificirana radna snaga, a da bi se privukao vrhunski kadar potrebna su kvalitetna radna mjesta. Za uspješnu čistu tranziciju presudno je da radnici i lokalne zajednice ostanu u središtu industrijske transformacije, da se angažira talent i da se kontinuirano razvijaju potrebne vještine. Međutim, čista i digitalna tranzicija podrazumijeva i promjene u radnoj snazi i nove vještine.

7.1. Potpora za vještine

Industriji je potreban bolji pristup vještinama. Komisija će predstaviti uniju vještina kao sveobuhvatnu strategiju kojom bi se ljudima omogućile vještine za maksimalan razvoj svojeg potencijala, a poslodavcima osigurao pristup stručnom znanju koje im je potrebno za dinamično i konkurentno gospodarstvo. Preispitat će i modele potpore EU-a za sektorske inicijative za vještine (uključujući akademije, pakt za vještine, savez za naukovanje, centre strukovne izvrsnosti) kako bi se pojednostavnio okvir za jačanje sektorskih vještina u strateškim industrijama povezanim s planom za čistu industriju, uz pojačanu potporu iz programa Erasmus+ u iznosu do 90 milijuna eura.

Unija vještina poboljšat će naše informacije o vještinama i primarno se baviti, među ostalim, ulaganjima, obrazovanjem odraslih i cjeloživotnim učenjem, strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem, visokim obrazovanjem, zadržavanjem i priznavanjem vještina te privlačenjem i integracijom kvalificiranih talenata iz trećih zemalja, među ostalim putem buduće baze talenata EU-a. Kako bi riješila pitanje priznavanja vještina Komisija će razmotriti daljnje mjere za usklađene i pojednostavnjene postupke i alate za digitalizaciju. **Inicijativa za prenosivost vještina** olakšat će priznavanje stečenih vještina u drugim zemljama.

7.2. Potpora radnicima u tranziciji

Naša industrija mora i dalje biti privlačno radno mjesto. Plan za kvalitetna radna mjesta, koji će se pripremiti u suradnji sa socijalnim partnerima, podupirat će države članice i industriju u osiguravanju pristojnih radnih uvjeta, visokih standarda zdravlja i sigurnosti, pristupa osposobljavanju i osiguravanju pravednih promjena radnog mjesta za radnike i samozaposlene osobe te kolektivnog pregovaranja, sve u cilju privlačenja talenata i doprinošenja konkurentnosti europskih industrija.

Plan za kvalitetna radna mjesta pružit će potporu radnicima u tranziciji. U tom kontekstu Komisija će sa socijalnim partnerima raspravljati o okviru za potporu postupcima restrukturiranja na razini EU-a i država članica. Okvir će biti usmjeren na pravednu tranziciju,

predviđanje promjena, bržu intervenciju u slučaju prijetnje restrukturiranja sektora i poboljšani okvir za informiranje i savjetovanje.

Ulaganja bi trebala kombinirati zaštitu prihoda i aktivne politike tržišta rada kako bi se pružila potpora radnicima tijekom tranzicije, uključujući usluge zapošljavanja, mogućnosti osposobljavanja i prekvalifikacije te potporu poduzetnicima i ranjivim skupinama.

Raspravljat će se i funkcioniranje Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji i način povećanja njegova doprinosa. Komisija će u pripremi za rad u tom području osnovati **Europski opservatorij za pravednu tranziciju**. Ojačat će bazu dokaza o aspektima pravednosti zelene tranzicije, razviti standardizirane pokazatelje, prikupiti primjere najbolje prakse i olakšati razmjenu podataka radi mjerenja učinaka i ishoda povezanih sa zapošljavanjem, otvaranjem kvalitetnih radnih mjesta i prelaskom s jednog radnog mjesta na drugo, prekvalifikacijom radne snage, potrebama za ulaganjima, socijalnom zaštitom i pristupom osnovnim uslugama³² te osigurati transparentan dijalog sa socijalnim partnerima, regionalnim i lokalnim tijelima, civilnim društvom i drugim dionicima o aspektima pravedne tranzicije.

Komisija će istražiti načine za poboljšanje provedbe Fonda za pravednu tranziciju (FPT) oslanjajući se na stečena iskustva i utvrđujući najbolju praksu za izradu budućih instrumenata u okviru sljedećeg VFO-a. Osim toga, Komisija će donijeti Europski plan za priuštivo stanovanje kako bi se, među ostalim, riješio problem mobilnosti radne snage na radna mjesta u velegradskim područjima.

Upotrebom socijalnih uvjetovanosti u javnom financiranju osigurava se da radnici imaju koristi od potpore koja se pruža industriji, među ostalim za promicanje kolektivnog pregovaranja. Taj je pristup usklađen sa širim ciljevima EU-a da se uz gospodarski rast potiče i socijalna pravednost. Povećana konkurentnost mora se temeljiti na postojećim socijalnim postignućima i socijalnom modelu EU-a kako bi se postigla uključiva i pravedna zelena tranzicija.

Unija će dodatno podupirati radne i socijalne standarde kako bi tranzicija bila poštena i pravedna za sve, među ostalim i u kontekstu Komisijine predstojeće evaluacije zakonodavnog okvira o javnoj nabavi.

Osim toga, u okviru preispitivanja Uredbe o općem skupnom izuzeću Komisija će procijeniti mogu li se i kako ažurirati pravila o državnim potporama kako bi se industriji pružili bolji poticaji za ulaganje u usavršavanje, prekvalifikaciju, kvalitetna radna mjesta i zapošljavanje radnika za pravednu tranziciju. Procijenit će i može li se povećati upotreba **uvjetovanosti osposobljavanja i vještina** za javno financiranje kojim se podupiru predviđanje i upravljanje promjenama te industrijska tranzicija. Nadalje, politika tržišnog natjecanja ima bitnu ulogu u zaštiti prava građana od prekomjerne moći, među ostalim u digitalnom području, čime se osigurava da novi akteri djeluju pravedno i ne koncentriraju gospodarsku i stratešku moć bez opravdanja.

Socijalni leasing za čiste proizvode može osigurati da svi Europljani imaju koristi od čiste tranzicije bez negativnih distribucijskih učinaka i pridonijeti poticanju potražnje za čistim proizvodima. Komisija će izraditi **smjernice za države članice o socijalnom leasingu za**

³² U skladu s Preporukom Vijeća o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti 2022/C 243/04, 16. lipnja 2022., i Okvirom EU-a za kvalitetu predviđanja promjena i restrukturiranja, COM(2013) 0882 final, 13. prosinca 2013.

vozila s nultim emisijama, dizalice topline i druge čiste proizvode i pružiti građanima financijsku pomoć za pristup tim čistim proizvodima koja je prihvatljiva i u kontekstu Socijalnog fonda za klimatsku politiku.

Vodeće mjere – vještine i kvalitetna radna mjesta za socijalnu pravednost	Rok
Unija vještina	prvo tromjesečje 2025.
Plan za kvalitetna radna mjesta	četvrto tromjesečje 2025.
Smjernice o socijalnom leasingu za čiste proizvode	2025.
Europski opservatorij za pravednu tranziciju	prvo tromjesečje 2026.
Inicijativa za prenosivost vještina	2026.
Preispitivanje pravila o državnim potporama iz Uredbe o općem skupnom izuzeću za socijalna poduzeća i zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju	četvrto tromjesečje 2027.
Ključan pokazatelj uspješnosti: smanjenje broja zanimanja za koja su potrebne posebne vještine ili znanja za zelenu tranziciju, za koje je najmanje pet država članica izvijestilo o manjku. U 2024. bilo je 27 takvih zanimanja ³³ .	

8. Provedba plana za čistu industriju u svim sektorima

Plan za čistu industriju poslužit će kao okvir za sudjelovanje u dijalogu s industrijama, s naglaskom na MSP-ovima, kako bi se razvili sektorski putovi tranzicije. Time će se omogućiti donošenje utemeljenih odluka o ulaganjima i olakšati mobilizacija više kapitala za tranziciju, čime će se u konačnici ubrzati napredak prema čišćoj i konkurentnijoj industrijskoj budućnosti.

Kako bi se mjere prilagodile konkretnim potrebama pojedinačnih sektora, 2025. se radi na nekoliko planova za pojedine sektore, a prema potrebi slijede i drugi sektori:

Industrijski akcijski plan za automobilski sektor donijet će se 5. ožujka na temelju tekućeg strateškog dijaloga. U akcijskom planu razmatrat će se potrebe automobilskog vrijednosnog lanca s naglaskom na inovacijama u području budućih tehnologija i sposobnosti.

Čelik i metali, koji su stoljećima okosnica industrije EU-a, ključni su za čistu i digitalnu tranziciju, stoga će se u **akcijskom planu za čelik i metale**, temeljenom na strateškom dijalogu

³³ Kako je izvijestilo Europsko nadzorno tijelo za rad, na temelju podataka nacionalnih koordinacijskih ureda EURES-a. Zahtjevi u pogledu vještina i znanja usklađeni su s taksonomijom ESCO-a o vještinama za zelenu tranziciju, a primjeri se analiziraju primjenom indeksa zelenog intenziteta za europske kompetencije i zanimanja u području vještina (ESCO).

koji će se pokrenuti 4. ožujka, predložiti konkretne mjere za industriju željeznih i neželjeznih metala.

U **paketu za kemijsku industriju**, koji bi trebao biti donesen krajem 2025., potvrdit će se strateška uloga kemijskog sektora kao „industrije industrija” i kritičnih molekula. Predložit će se ciljne inicijative za poboljšanje konkurentnosti i modernizacije sektora te potpora proizvodnji i inovacijama u Europi.

U **planu ulaganja za održivi promet** bit će navedene kratkoročne i srednjoročne mjere za davanje prednosti potpori određenim obnovljivim i niskougljičnim gorivima za zračni i vodni promet, na koja se oslanjaju mnogi energetske intenzivni industrijski sektori. Ubrzat će se i uvođenje infrastrukture za punjenje. Nova pravila kojima se olakšava potpora za prelazak na održive vrste kopnenog prijevoza omogućit će da se u željezničkom sektoru prihvati čista i digitalnu tranzicija.

Komisija će predložiti i **strategiju za biogospodarstvo** kako bi se poboljšala učinkovitost resursa i iskoristio znatan potencijal rasta biomaterijala koji zamjenjuju fosilne materijale, kao i povezane industrije. Time se može dodatno smanjiti i ovisnost o uvezenim sirovinama. U novom sektorskom planu za biogospodarstvo utvrdit će se prioritete za proizvodnju i upotrebu biomaterijala te za njihovo zadržavanje u gospodarstvu što je dulje moguće. Europski pakt o oceanima promicat će inovacije u području plave čiste tehnologije, upotrebu energije iz obnovljivih izvora na moru i prakse kružnog gospodarstva.

9. Zaključak

EU može držati korak s konkurentima koji su bogati resursima samo ako su dekarbonizacija i kružnost u središtu njegove gospodarske politike. Plan za čistu industriju je strategija za postizanje tog cilja. Neto emisije stakleničkih plinova u EU-u sad su 37 % niže nego 1990., dok je BDP u istom razdoblju porastao za 68 %. Taj trend pokazuje da je dekarbonizacija pokretač gospodarskog rasta i blagostanja te Europljanima otvara nove mogućnosti.

EU ima sve potrebne alate, no oni su najučinkovitiji kad su strateški usklađeni i dosljedno primijenjeni u postizanju zajedničkih ciljeva. Bitan aspekt naše strategije je zadržavanje mladih talenata pružanjem prilika koje inspiriraju i angažiraju mladu generaciju. Naš pristup uključuje usklađenu vanjsku i unutarnju dimenziju i prilagođava naše prednosti današnjoj geopolitičkoj stvarnosti u kojoj se globalna tržišta i dostupnost resursa mijenjaju. Za to su neophodni ravnopravni uvjeti zajedno s visokim okolišnim i socijalnim standardima koje očekuje naše društvo.

Međutim, svaka strategija dobra je samo koliko i njezina djelotvorna provedba. Za to su potrebni pouzdano mjerenje, praćenje i dijalog te koordinirano djelovanje na razini EU-a za ulaganja i rast. Komisija će u svojem godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti pomno pratiti napredak u dekarbonizaciji i konkurentnosti te postupno dodavati nove ključne pokazatelje uspješnosti navedene u ovom dokumentu. Pojačat će i koordinaciju unutar Komisije radi strateškog usmjeravanja, praćenja napretka i vođenja dijaloga s lokalnim tijelima i dionicima.

Suradnja i koordinacija s državama članicama su presudne. Komisija će surađivati i sa suzakonodavcima na provedbi mjera navedenih u ovoj Komunikaciji. Rasprava će prvenstveno biti usmjerena na utvrđivanje hitnih prioriteta dekarbonizacije i industrijskih klastera.

Pozivamo industriju da preuzme proaktivnu ulogu i ciljanom koordinacijom omogući konkretne rezultate koji se mogu proširiti na europsku razinu.

Mjere iz ovog zajedničkog plana za dekarbonizaciju i konkurentnost europske industrije osigurat će održivu budućnost proizvodnje u Europi u gospodarskoj, ekološkoj i socijalnoj dimenziji.